

Dipl. ing. Marjanu Dolencu v slovo

6. marca 2013 smo se v deževnem vremenu na kranjskem Mestnem pokopališču poslovili od gospoda Marjana Dolenca, dipl. inženirja rudarstva, ki je bil s svojimi 94 leti starosta slovenskih montanistov.

Rodil se je v znani trgovski družini v Kranju, kjer je tudi preživel svojo mladost in obiskoval gimnazijo. Po maturi se je vpisal na Rudarski oddelek Tehniške fakultete v Ljubljani. Z željo, da bi do neke mere spoznal problematiko pridobivanja premoga, je študentski praksi opravljal v premogovnikih Kakanj in Mostar. Na površini plasti v premogovniku Mostar je našel lepe in velike kristale žvepla, ki jih je prinesel v Ljubljano, kjer sta jih z njegovim profesorjem V. Nikitinom, svetovno znanim mineralogom, skrbno pregledala in na enem od njih ugotovila preko 140 ploskev – tako je zapisal g. Dolenc v svojih spominih. Ker ga je mineralogija in parageneza metalnih rud čedalje bolj zanimala, se je v diplomski nalogi opredelil za študij nastanka bakrove rude v rudišču Bor. Za to izvrstno študijo je v letu 1941 prejel Svetosavsko nagrado. S tem delom pa se je, kot je sam rekel, dokončno opredelil za svoje bodoče strokovno življenje. Po diplomi je bil kratek čas asistent pri profesorju Duhovniku v Ljubljani.

V vojnem času je bil interniran v Italijo, nato pa premeščen v nemške rudnike – najprej v rudišče Bleiberg pri Beljaku, kjer se je srečal tudi s svojima študentskima kolegoma Danilom Jelencem in Slavkom Paplerjem, nato pa v

severno Nemčijo v rudnik bakra Rammelsfeld.

Kmalu po osvoboditvi, v začetku leta 1946, je dobil dekret Zveznega ministrstva za rudarstvo, da mora v Makedonijo. Sprva je šel v rudnik mangana Cer pri Kičevu, kamor je v zimskih razmerah potoval cel teden. Zaradi precejšnje izčrpanosti rudnika je dobil od Generalnega direktorata za rudarstvo pooblastilo za obsežne nove geološke raziskave manganove in predvsem železove rude. To je bilo obdobje napornega dela, saj je bilo vse raziskave potrebno opraviti peš ali s konji, ob pomanjkanju strokovne opreme. Leta 1949 je vodil terenske raziskave, ko so v masivu Bistre planine pri Tajmištu odkrili bogato sideritno-šamozitno nahajališče, ki je bilo kasneje osnova za izgradnjo železarne v Skopju. To odkritje železove rude, ocenjeno na preko sto milijonov ton rezerv, je bilo eno njegovih največjih strokovnih dosežkov. Raziskave je nadaljeval na celotnem ozemlju Makedonije. Ker v Tajmištu ni bilo predvidenih dodatnih geoloških raziskav, je leta 1958 postal glavni geolog in nato direktor Geološkega zavoda v Skopju. Že v tistem obdobju je v okviru štipendije OZN nekaj mesecev raziskoval manganova rudišča v Maroku (1953), z Elektrosondo krajši čas limonit in kromit v Libanonu in Siriji (1958), nekoliko kasneje (1960) pa železovo rudo v priobalnem delu Nubijske puščave v Sudanu.

Leta 1961, po 15 letnem bivanju v Makedoniji, je g. Dolenc prišel na Geološki zavod v Ljubljano. Kot je pripovedoval, mu je ta selitev rešila življenje, saj je bilo stanovanje, v katerem je stanoval z družino, v skopskem potresu leta 1963 popolnoma porušeno.

Po prihodu v Ljubljano se je sprva kot višji svetovalec in namestnik sektorja za inozemska dela intenzivno vključil v delo ekonomskih geologov – predvsem na raziskavah urana, bakra in boksitov, kasneje pa tudi v ostale veje geologije in postal direktor Geološkega sektorja znotraj takratnega Geološkega zavoda Ljubljana.

To je bilo obdobje, v katerem so se v okviru novonastalih neuvrčenih držav odpirala za geologe in rudarje številna raziskovalna dela, predvsem v Afriki in na Bližnjem vzhodu. Tako je Geološki zavod v okviru Rudisa izvajal tovrstne raziskave v Egiptu (monacitni peski v Nilovi delti, stari faraonski rudniki zlata), Somaliji (študija izkoriščanja sadre za cement in mavec), Tanzaniji (karbonatiti in tanzanit, zlato, itaberit, premog, redke zemlje, magnetit, nefelin). V Gvineji je pridobil vrtna dela na nahajališčih železove rude v Nimbi ter raziskoval ležišča diamantov, v Keniji pa je izvedel ocene nahajališč sadre in črnih peskov z monacitom, v Zambiji pa nahajališč dragih mineralov – zelenega grosularja, rubina in rodolita. Študijsko je obiskal tudi Bolivijo (zaloge cinka) in otok Lesbos v Grčiji (perliti).

Posebno intenzivno, več kot 10 let pa je bil povezan z Alžirijo, za katero je izdelal program za ožvitev rudarske dejavnosti rudišč cinka, svinca in železa. V sklopu tega programa so več let potekale tudi regionalne geološke raziskave na več območjih Atlasa. Vloga g. Dolenca pri vseh teh delih je bila neprecenljiva. Razen za ekonomsko geologijo pa je znotraj Geološkega zavoda skrbel za razvoj tudi ostalih področij geologije. Posebno pomembni so bili stiki z Univerzama v Berlinu in Heidelbergu, ki so privedla do dolgoletnega sodelovanja na področju okoljske geologije.

Po upokojitvi leta 1989, tisto leto je bila tudi njegova zadnja afriška misija na kromite v Egipt, se je s soprogo preselil na Črni vrh nad Polhovim Gradcem, kjer je užival v neokrnjeni naravi in kmetovanju. Tu je ostal do ženine smrti, nato pa se je vrnil v Ljubljano, kjer je živel z drugo ženo Vido. A kruta usoda je zopet posegla v njegovo življenje, ko sta mu umrla sin in soproga. V tem času se je v večji meri posvetil svoji bogati mineraloški zbirki, ki šteje preko 2000 vzorcev in mineraloškemu slovarju. Uredil je tudi zbirko mineralov in rudnin na Geološkem zavodu. V zadnjih letih je živel v domu starejših občanov v Trzinu, kjer ga je z vso pozornostjo spremljala njegova snaha ga. Miljana.

Za svoje delo je dobil več priznanj in odlikovanj, leta 2007 pa je bil imenovan za častnega člana Geološkega zavoda Slovenije.

Gospoda Dolenca bomo njegovi stanovski kolegi ohranili v spominu kot izrednega strokovnjaka, poštenega, skromnega, natančnega in delovnega človeka ter iskrenega prijatelja.

Bojan Ogorelec, Danilo Ravnik